

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De tertio

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

2. *Ex Scriptura veritate.* Nam incipiens à Mose & omnibus Prophetis, interpretabatur illis Scripturas, quæ de ipso loquebantur, vers. 27.

Optimus igitur confirmandi doctrinam modus est, Scripturæ allegatio, cujus unicus & principalis scopus est Christus, & quod Moses & Prophetæ de ipso nunciarent futurum, id Evangelistæ & Apostoli nunciarent completum. Est enim α & ω , Apoc. 1. v. 8. & quasi centrum Scripturæ, Pl. 40. v. 8. Joh. 5. v. 39. Act. 10. v. 43. Huc spectant vaticinia clarissima de passione & resurrectione, itemque typi varii, quos adduxit

1. *è libris Mosaicis*, confer Gen. 3. v. 15. & Rom. 5. vers. 18. 19. Col. 2. v. 14. 15. item Gen. 12. v. 3. 18. v. 18. 22. v. 18. & Gal. 3. v. 8. 16. Ebr. 11. v. 18. Typi in Mose plures reperiuntur, cujus tota politia nil nisi pædagogia fuit ad Christum, Gal. 3. v. 24. & umbram habuit futurorum bonorum, Ebr. 10. v. 1. confer Gen. 17. v. 10. & seqq. & Col. 2. v. 11. Rom. 4. v. 11. Item Exod. 12. v. 3. & 1. Cor. 5. v. 7. item Exod. 16. v. 14. & Joh. 6. v. 31. item Num. 20. v. 11. & 1. Cor. 10. v. 4. item Num. 21. v. 9. & Joh. 3. v. 14. adde Ebr. 7. v. 8. 9. 10. per totum.

2. *è libris Prophetis.* conf. Esa. 7. v. 14. & Matth. 1. v. 23. Jer. 33. v. 15. 17. & Luc. 1. v. 27. Mich. 5. v. 2. & Luc. 2. v. 5. Esa. 40. v. 3. itemque Mal. 3. v. 1. & Matth. 3. vers. 3. Joh. 1. v. 6. Pl. 118. v. 22. & Matth. 21. v. 42. Pl. 41. v. 10. 55. v. 13. 15. & Joh. 13. v. 18. Zach. 11. v. 12. 13. & Matth. 27. v. 5. 9. El. 50. v. 6. 53. vers. 2. 3. & seqq. Pl. 22. vers. 7. 8. 15. 16. & Matth. 26. v. 67. 27. v. 2. & seqq. Luc. 22. v. 66. Joh. 18. v. 28. 29. Pl. 16. v. 9. 10. El. 53. v. 9. & Matth. 27. v. 57. Luc. 23. v. 50. Joh. 19. v. 38. Of. 6. v. 2. 13. v. 14. Zach. 9. v. 11. & Matth. 28. v. 1. Marc. 16. v. 1. Luc. 24. v. 1.

Joh. 20. v. 1. 1. Cor. 15. v. 55. Mich. 2. v. 13. Psal. 68. v. 19. 110. v. 1. & Marc. 16. vers. 19. Luc. 24. v. 51. Act. 1. v. 9. Ebr. 1. v. 13. Eph. 4. vers. 8. & c.

Sic oportuit Christum pati, & intrare in gloriam suam. Sic prædixerunt Prophetæ per Spiritum Christi $\tau\alpha\ \epsilon\iota\varsigma\ \chi\rho\iota\sigma\tau\acute{o}\nu\ \pi\alpha\theta\acute{\upsilon}\mu\alpha\tau\alpha\ \kappa\alpha\iota\ \tau\alpha\varsigma\ \mu\epsilon\tau\grave{\alpha}\ \tau\alpha\upsilon\tau\alpha\ \delta\acute{o}\xi\alpha\varsigma$, 1. Pet. 1. v. 11. Unde possumus colligere non solum quod Christus sit verus Messias, sed etiam quod per passionem & resurrectionem suam æternam, nobis redemptionem acquisiverit. Sicut enim propter peccata nostra mortuus est, ita resurrexit propter justitiam nostram, Rom. 4. v. ult.

De Tertio.

Restat pars tertia *de resurrectionis manifestatione*, cujus hic describitur

I. *Modus.* Nam ubi ventum est ad castellum Emaus, fingebat Christus se longius iturum, sed manifestare decrevit resurrectionem suam.

Notanda igitur hinc sese offerunt

1. *Christi simulatio*, quam adhuc hodie in usu habet, præsertim sub cruce & persecutione, ubi quandoque simulat, se discessurum, vel abscondit se, ut jures ipsum quam longissimè abesse, & tui curam deposuisse, ut Zion lamentatur, Esa. 49. v. 14. & David, Psal. 31. v. 23. 44. v. 25. huc pertinet exemplum Gideonis, Jud. 6. v. 13. sed apage tales cogitationes. Dominus tecum est, & certamen tuum videre expectat, quod Antonio respondebat.

Et cum blanditur Pater est, cum punit is idem est.

Sic homo ne pereat, deficiatve facit.

2. *Discipulorum invitatio.* Nam cogebunt eum, inquit Evangelista, & dicebant: mane

mane nobiscum, quoniam advesperascit & inclinavit dies.

Utinam etiam inter nos essent, qui Christum eo modo cogere, quales ipse precatores requirit, Ezech. 22. vers. 30. *Hæc vis Deo grata est*, inquit Tertullianus. Et sicut Josua cursum solis precibus suis sistere poterat, Jos. 10. v. 12. Ita nos quoque ardentibus ejusmodi precibus Christum solem justitiæ detinere possumus, Psalm. 145. v. 18. 19. Exempla sunt in promptu. Jacobus Dominum cogebar precibus suis, cum longius iturum se simulabar, Gen. 32. v. 26. Moses, Exod. 32. vers. 11. seqq. Cananæa, Matth. 15. v. 23. seqq.

Sequamur dilecti, & cum sponsa dicamus Cant. 3. v. 2. seqq. quæram quem diligit anima mea, tenui eum & non dimittam, &c. Habemus sanè causas per graves.

Adest vespera spiritualis in statu Ecclesiastico. Vespera ingruit per hæreses & persecutiones. Sicut enim circa vesperam lux solis diminuitur: Ita sol justitiæ incipit radios contrahere, & lux Evangelii in multis regionibus incipit extinguere, ubi prius in candelabro posita luxit omnibus in domo, Matth. 5. v. 15.

In statu Politico vespera ingruit per bella & devastationes. Sicut enim circa vesperam solent oriri tempestates, tonitrua & fulmina: Ita quoque circa hanc mundi vesperam variæ calamitatum tempestates oboriuntur. Sicut enim sub primo Christi adventu conditio Judæorum erat miserabilis, ingemiscebant sub jugo alieni magistratus, & ibant, ut censerentur, Luc. 2. v. 3. Ita quoque in secundo Christi adventu Ecclesia laborabit sub gravissimo onere bellorum juxta Christi ipsius prædictionem, Matth. 24. v. 7.

In statu Oeconomico, vespera ingruit per securitatem & impœnitentiam. Sicut enim circa vesperam homo fit somnolentus, & non amplius tam alacris est ad labores & studia, sicut manè sub auroram: Ita circa hunc mundi vesperam non amplius viget alacre pietatis studium, sed homines sunt securi & remissi ad bona opera, multiplicatur iniquitas, & charitas frigescit, Matth. 24. v. 12. refer huc Jer. 9. v. 2. & seqq. Mich. 7. v. 2. seqq.

Adest etiam vespera naturalis

1. *Seculi.* Vivimus enim in ultimis temporibus, fines seculorum in nos deveniunt, 1. Cor. 10. vers. 11. novissima hora est, 1. Joh. 2. v. 18.

2. *Termini.* Nescimus enim, quando nobis erit moriendum, Genes. 27. vers. 2. singulis horis & momentis mors nobis imminet, semibus in januis, juvenibus in insidiis, ut Bernhardus ait, Eccles. 9. vers. 5. 12. Proinde orandum: Mane nobiscum Domini, ne fortè non cogitantibus nobis dies inclinet, & sub vitæ huius vesperam vitæ nobis lux insperato casu extinguatur, sed Christus nobiscum sit, & per umbratam mortis vallem nos deducat, Psalm. 23. v. 4. nam quocumque loco ceciderit arbor vel ad austrum vel ad aquilonem, ibi jacebit, Eccles. 11. v. 3.

3. *Christi gratificatio.* Nam quia precibus suis ita cogebar ipsum, intravit, ut maneret cum ipsis. Unde elucescit

1. *Precum efficacia*, quibus invincibilem ligare & omnipotentem vincere possumus, Jacob. 5. v. 16. promisit nobis, quod velit nobiscum manere usque ad consummationem seculi, Matth. 28. v. ult. Hanc promissionem si in precibus ipsi tanquam scutum obtendimus, non potest non respon-

spondere & dare quod petimus, Psal. 27. v. 8. Jerem. 31. v. 20.

2. *Permanentis gratia*, quam declarat

1. *Accumbendo*, vers. 30. Ita paratus & promptus est adhuc hodie, ut apud nos divertat in corde nostro, imò pulsat januam, & vult sibi aperiri, ut cœnam nobiscum capiat, Apoc. 3. vers. 20. si aperimus ipsi per pœnitentiam, hîc dulcedine verbi & Sacramentorum, illic autem ubertate domus cœlestis & torrente voluptatis cibabit & inebriabit nos, Psal. 35. v. 9.

2. *Gratias agendo*, vers. 30. & hoc ipso docet, quomodo nos etiam panem cum gratiis accipere, & piis precibus benedicere debemus, juxta præceptum divinum, Deut. 8. v. 10.

3. *Panem frangendo*, v. eod. Pontificii ex hoc loco communionem sub una specie probare contendunt. Sed frustra, Nam Christus hęcnam cœnam instituit sub utraque specie, quæ institutio norma & forma est, juxta quam in omnibus controversiis statuendum, credendum & judicandum est. Quia igitur hîc neque verba formalia, neque membra substantialia Christus adhibet, exinde satis apparet, nullum hîc Sacramentum vel institutum vel celebratum esse, aliàs sequeretur, ubicunque Christus panem accepit, benedixit, fregit & distribuit, ibi cœnam administratam fuisse, ut Matthæi 14. v. 19. dicitur.

Inhærete igitur Vos mei, primævæ institutioni. Hîc non agitur de cœna, sed de vulgari tantum convivio, & frangite panem vestrum pauperibus, Esa. 58. v. 7. ita frangetis cor Dei paternum, Psal. 41. v. 2. frangetis cœli fores, & Deus benedictionem suam largiter super vos effundet, Mal. 3. v. 10.

4. *Oculos aperiendo*. Videbant quidem antea Christum, & eloqui audiebant, sed non agnoscebant ipsum, quia oculi eorum tenebantur. Jam verò mediante fractione Christus velum illud aufert. Non enim dabit in æternum fluctuationem justo, Psal. 55. vers. 23. ira ejus durat momento, ad vesperam commorabitur fletus, & ad matutinum jubilatio, Pl. 30. vers. 6. 7. hinc ipse alloquitur nos Esa. 54. v. 7. ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te, in momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, sed in misericordia sempiterna miserus sum tui.

5. *Disparendo*. Nam postquam ipsum agnoverunt discipuli, ἀφανὶς ἐγένετο, invisibilis sive inconspicuus factus est, inquit Evangelista. Hoc argumentum est infallibile, quod corpore glorificato resurrexerit, cui etiam corpora nostra mortalia aliquando conformabit, Phil. 3. v. ult. Jam habemus corpus ψυχικόν, sed resurget πνευματικόν, 1. Cor. 15. v. 44. & ἰσαγγελόν, Matth. 22. v. 30.

II. *Fructus*, nimirum resurrectionis certitudo, quam hauserunt

1. *Ex mutuo colloquio*, vers. 32. Sicut igitur discipuli hi in fide confirmantur per concionem Christi: Ita confirmat nos magno perere, quando audimus, quomodo Moses & omnes Prophetæ in V. T. de Christi resurrectione vaticinati sunt. In hoc volumine scriptum est de Christo, Psal. 40. v. 8.

2. *Ex numero reciproco*. Nam postquam Christum viderunt, statim revertuntur Hierosolymas ad reliquos pios discipulos, qui ipsis annunciant: Verè resurrexit Dominus, & Simoni apparuit. Illi

con-

confirmant ipsorum fidem, enarrantes omnia, quæ in via gesta erant. Imitemur & nos laudabile hoc piorum exemplum, nihil prius ducentes, quàm ut gaudium nostrum in Domino fratribus nostris communicemus, mutuis nos inde consolationibus confirmemus, Dei gloriam amplificemus, & bonum comüne, quantum possumus, propagemus. Hoc requirit Christiana charitas, quæ à fide nunquam solet abesse, Gal. 5. v. 6.

3. *Ex firmo testimonio*, fractione nimirum panis, quam peculiarem ipsi fuisse Lyra testatur, ac si scinderetur cum culltello. Ut ut sit, fractionem hanc suo modo adhuc apud nos administrat. Nam in duplici significatione verbum frangendi usurpatur. Primò idem est quod comminueri

& in partes dividere, quod Christus fecit, in convivio Emauntico. Deinde etiam pro distributione accipitur, Esa. 58. vers. 7. Hoc modo Christus adhuc hodie nobiscum accumbit, & panem frangit, Psal. 104. vers. 14. 15. Si verò panem non frangit & distribuit, in toto orbe panis deest, sicut tempore Josephi, Genes. 47. v. 13. ut omnes cum Abedmeleco lamentari cogantur: Non sunt panes ultra in civitate, Jerem. 38. v. 9.

Agnoscamus nos ex hac fractione, Christum esse verum alimentatorem, & si fames nos premat, imploremus ipsum, tunc franget nobis panem nostrum, ut famem sedare possimus, Es. 30. v. 20. Pl. 132. v. 15. & tandem in æternam patriam translocabit, ubi panem comedemus in regno cælorum, Luc. 24. v. 15.

Feria III. Paschatis.

Evangel. Luc. 24. vers. 36. 47.

Cum Holofernes Dux ille & Imperator Assyrius truncato capite expirasset, & omnis exercitus ejus partim cæsus, partim in fugam conjectus, & de terra Israelitarum expulsus esset, spoliabant Israelitæ castra eorum, & prædam adeò divitem reportarunt, ut non esset numerus in pecoribus, & jumentis & universis mobilibus, unde omnes à minimo ad maximum usque divites facti sunt, de prædationibus Assyriorum. Nam per dies triginta vix collecta sunt spolia à populo Israël, Judith. 15. v. 7. seqq.

Christus vos mei, Dux & Imperator noster cælestis Holofernem infernalem devicit, caput ejus contrivit, & totum simul exercitum ejus, peccatum, mortem & infer-

num expugnavit & in fugam conjecit. Hodie à pugna reducem se nobis sistit, & prædam distribuit. Adeste igitur, quotquot laboratis & onerati estis, Christus pacem annunciat, quæ superat omnem rationem, & conscientias tranquillat. Hæc præstat omnibus spoliis, quæ Israelitæ ex Castris Assyriorum abstulerunt, & in mediis belli tumultibus cor hominis Christiani in Deo exhilarat, Phil. 4. v. 7. sicut prælecta pericope abunde testatur. Videbimus

I. *Christi manifestationem.*

II. *Resurrectionis confirmationem.* J. J.

EXEGESIS.

Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis, inquit Salvator Johan. 16. v. 22. Hæc pro-

Q